Η έννοια της κριτικής σκέψης στη Νοσηλευτική.

Χρίστος Ανδρέου, Ευριδίκη Παπασταύρου, Αναστάσιος Μερκούρης

Εισαγωγή: Η μελέτη της κριτικής σκέψης εντοπίζεται για πρώτη φορά στα πλαίσια της ευρύτερης εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης στο δυτικό κόσμο. Έκτοτε, η κριτική σκέψη έχει σταδιακά ενσωματωθεί ως κριτήριο και μέτρο αξιολόγησης της επαγγελματικής επάρκειας των νοσηλευτών. Η σημασία της κριτικής σκέψης κατά την κλινική άσκηση της Νοσηλευτικής τεκμηριώνεται με διαχρονική συνέπεια σε σχετικά ερευνητικά ευρήματα στα οποία η κριτική σκέψη σχετίζεται σημαντικά με την κλινική κρίση στη διαγνωστική αιτιολόγηση, τη λήψη αποφάσεων και τη βελτίωση του επαγγελματικού κύρους.
Σκοπός: είναι η εννοιολογική και η θεωρητική αποσαφήνιση της κριτικής σκέψης στο ιδιαίτερο επιστημονικό πεδίο της Νοσηλευτικής.
Μέθοδος: Περιγραφική ανασκόπηση σχετικής βιβλιογραφίας. Χρονική περίοδος αναζήτησης 2010-2015.
Αποτελέσματα: Η κριτική σκέψη εννοιολογικά ορίζεται ως μια σκόπιμη, συνεχής, συστηματική και μεθοδική πνευματική / μετά-γνωστική διαδικασία με σκοπό το μετασχηματισμό της εκάστοτε προϋπάρχουσας γνώσης και με αποτέλεσμα την εξαγωγή τεκμηριωμένων συμπερασμάτων. Το πιο ολοκληρωμένο και διεθνώς αποδεκτό θεωρητικό μοντέλο για την περιγραφή και μέτρηση της κριτικής σκέψης αναπτύχθηκε από τον Αμερικάνικο Φιλοσοφικό Σύνδεσμο. Στο μοντέλο αυτό διακρίνονται οι συμπεριφορικές προθέσεις: εστίαση της προσοχής, επιθυμία για μάθηση, διάθεση για επίλυση προβλημάτων, φιλοπεριέργεια και συστηματικότητα στη μελέτη. Παράλληλα, ορίζονται οι δεξιότητες στην αξιολόγηση και επεξήγηση, την ανάλυση και την ερμηνεία πληροφοριών, την εξαγωγή συμπερασμάτων, καθώς και την επαγωγική και αναγωγική αιτιολόγηση τους. Οι προσδιοριστές και τα εμπόδια της κριτικής σκέψης διακρίνονται σε ατομικά (προσωπικότητα, αντιλήψεις, πεποιθήσεις) και περιβαλλοντικά (πολιτισμικό υπόβαθρο, οικογένεια και εκπαιδευτικό σύστημα).
Συμπεράσματα: Η άλλοτε αφαιρετική έννοια της κριτικής σκέψης σήμερα ορίζεται με σαφήνεια, ενώ η κριτική σκέψη ενός ατόμου ή ενός συνόλου από άτομα όπως είναι οι νοσηλευτές μπορεί να μετρηθεί. Η ανεπτυγμένη κριτική σκέψη στους νοσηλευτές αντιπροσωπεύει την οικονομικότερη, αποδοτικότερη και ποιοτικότερη επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο της παροχής φροντίδας υγείας. Προτείνεται η διερεύνηση της έως σήμερα ανεξερεύνητης κριτικής σκέψης των Νοσηλευτών στην Κύπρο.